GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 180. *Mercurĭ 14 (26) Augustŭ.* **1885.**

Brașovŭ, 13 (25) Augustŭ 1885.

Frățietatea Maghiarilorŭ cu Cehii n'a duratŭ multŭ. Chiar și acele ḍiare maghiare, carĭ în teoriă și pe hârtiă se arătau câtŭ se póte de simpatice causei naționale a Cehilorŭ, au începutŭ acum sĕ se plângă asupra politicei ce se face în Austria cu naționalitățile.

Tocmai acum s'au împlinitŭ șése anĭ, de când cabinetulŭ Taaffe a ajunsŭ la cârmă în Austria. Nu i se póte nega aptitudinea de dibaciu cârmaciu comitelui Taaffe, décă șése anĭ a sciutŭ sĕ dirigeze astfelŭ lucrurile, ca marii politicĭ din Pesta sĕ rĕmână liniștițĭ și în bună credință, că nimicŭ nu se petrece, ce ar puté fi prejudițiosŭ supremației lorŭ.

Și comitele Taaffe militéză pentru o ideă de statŭ, și elŭ stăruesce sĕ prindă rădăcină și sĕ se întărească acéstă ideă pentru binele comunŭ, numai câtŭ esistă o deosebire esențială în modulŭ cum înțelege Taaffe acéstă ideă și cum o înțelegŭ colegii sĕi din Peșta. Pentru celŭ dintâiu idea de statŭ austriacŭ esprimă necesitatea de a trăi tóte naționalitățile în bună înțelegere, contribuindŭ cu tótele la întărirea puterei centrale în statŭ pentru cei din urmă idea de statŭ ungarŭ esprimă necesitatea, ca tóte popórele, ce trăescŭ în statŭ sĕ se supună dictaturei lorŭ, și prin acéstă necondiționată supunere, sĕ facă posibilă crearea unui statŭ centralistŭ după unŭ anumitŭ șablonŭ alŭ maghiarismului.

Idea de statŭ, cum s'a practicatŭ dincolo de Laita de șése anĭ încóce, totdéuna cu cea mai mare considerare a susceptibilitățilorŭ dualiștilorŭ maghiarĭ, n'a deșteptatŭ până aḍĭ nicĭ o temere seriósă în Peșta. Acum însĕ, când desvoltarea Austriei în direcțiune federalistică începe sĕ capete conturĭ mai marcate și când slavismulŭ, încuragiatŭ și prin politica rusofilă a comitelui Kálnoky, ișĭ ridică capulŭ cu mai mare conșciință de sine, Ungurii noștri s'au pusŭ pe gândurĭ. Ei, carĭ credeau că suntŭ cei ce împingŭ lucrurile înainte în sensulŭ supremației dualistice, presimtŭ acuma, că va sosi unŭ momentŭ, când alții îi vorŭ împinge pe ei într'o direcțiune, ce nu corespunde nicĭdecum aspirațiunilorŭ lorŭ.

Foile guvernamentale maghiare observă încă mai multŭ sĕu mai puținŭ tăcere față cu cele ce se petrecŭ în Austria. Nicĭ nu le convine, sĕ arate situațiunea într'o lumină atâtŭ de posomorîtă, când d-lŭ Tisza, care 'șĭ caută de sănătate la Ostende, vrea sĕ trécă încă înaintea tuturorŭ Maghiarilorŭ de unŭ strașnicŭ omŭ de statŭ, fără a căruia învoire nimicŭ însemnatŭ în astă monarchiă nu se póte face.

Unŭ micŭ discursŭ de felicitare, ce l'a ținutŭ primarulŭ capitalei Boemiei cu ocasiunea primirei noului archiepiscopŭ la Praga, a turburatŭ pe opoșiționalii dela „Egyetértés“ în așa mĕsură, încâtŭ din amicĭ, ce se fățăréu a fi cu Cehii, lăsândŭ tóte considerațiunile politice la o parte, se declară acum pe față de contrarĭ ai regatului Boemŭ.

Étă ce scrie „Egyetértés“ în numĕrulŭ sĕu de Sâmbăta trecută:

„Naționalitățile austriace și mai vêrtosŭ Cehii susținŭ o mișcare, care trece și peste fruntariile nóstre.“

„Nu-i nimicŭ mai puținŭ, decâtŭ coróna lui Vențelŭ, care turbură somnulŭ estremilorŭ cehĭ și la strigătele celorŭ ce vorbescŭ în somnŭ se aude rĕsunetulŭ din Agram și de pe stâncósele malurĭ ale Adriei. Numai de câteva ḍile a salutatŭ primarulŭ „cetății de aurŭ“ pe noulŭ archiepiscopŭ de Praga ca primatŭ alŭ Boemiei, *care va așeḍa coróna lui Vențelŭ pe capulŭ Maiestății Sale.* De atuncĭ pare, că tótă Praga și-a perdutŭ cumpĕtulŭ și demonstrațiunile panslavistice, carĭ în parte suntŭ îndreptate împotriva Ungariei, urméză una după alta. Intr'o ḍi e primită marea deputațiune a Slavilorŭ din Sudŭ, carĭ merseră sĕ visitese teatrulŭ naționalŭ cehicŭ. A doua ḍi se dă unŭ mare banchetŭ pentru sĕrbătorirea unui poetŭ naționalŭ slovénŭ, care a venitŭ numai așa „din întêmplare“ la Praga pentru a-șĭ vindeca ochii. Icĭ și colo se audŭ și pătimașe vorbirĭ. Unŭ oratorŭ ḍice că Slavii n'au decâtŭ doi dușmanĭ: pe Austriacĭ și pe Ungurĭ. Alŭ doilea oratorŭ vorbesce și de mijlócele ce trebuescŭ folosite spre a se răfuĭ cu acești dușmani. Cu strălucite colorĭ se descrie viitorulŭ, ce-i aștéptă, îndată ce se va sĕvêrșĭ unirea Slavilorŭ de Sudŭ cu frații lorŭ Croațĭ, și în față i se pune posomorîtulŭ presentŭ în care toțĭ gemŭ sub asuprire și sclăviă.“

„Noi n'avemŭ însĕ nicĭdecum lipsă, sĕ lăsămŭ pe Croații noștri sĕ fiă nebunițĭ de cei din Praga. Se îngrijescŭ destulŭ de acésta d-nii Starcevicĭ cu soții lorŭ și décă cu toții acestea din timpŭ în timpŭ cei din Praga îndréptă oftărĭ către națiunea ungară, ca către bunulŭ amicŭ alŭ Cehilorŭ, décă aceștia aștéptă dela noi promovarea dorințelorŭ lorŭ, décă voescŭ sĕ ne aibă de aliațĭ în cestiunea băncei și alte afacerĭ, atuncĭ acésta nu-o putemŭ numĭ, decât o ipocrisiă rĕu mascată. Nimicŭ nu ni se pare așa de condamnabilŭ în politică, ca joculŭ falsŭ prin care Cehii de-o parte caută în noi aliațĭ, ba chiar amici, de altă parte nutrescŭ foculŭ, de unde are sĕ se arunce flacăra și pe coperișulŭ casei nóstre.“

„Faptele dovedescŭ, că pretensiunile suntŭ mai mari și mai nejustificabile, cu câtŭ s'a mersŭ mai departe cu concesiunile Și cu Românii din Ardélŭ amŭ făcutŭ esperiența, că pretensiunile lorŭ au crescutŭ peste mĕsură de când monarchia austro-ungară a recunoscutŭ regatulŭ românŭ. Nicĭ cu Cehii nu va fi altfeliu. Aḍĭ vorbescŭ de coróna lui Vențel, cine va puté birui însĕ cu Slovenii din Austria și cu Croații noștri, după ce arŭ așeḍa acéstă coróna pe capulŭ Maiestății-Sale?“

Limbagiulŭ acesta alŭ fóiei opoșiționale care are privilegiulŭ de-a puté vorbi și a'șĭ vĕrsa nĕcazulŭ cu tótă sinceritatea, când foile guvernamentale trebue sĕ tacă, este fórte semnificativŭ mai alesŭ în aceste momente, când capulŭ statului întêmpină ca óspe pe pămĕntulŭ austriacŭ pe Țarulŭ Rusiilorŭ, puterniculŭ protectorŭ alŭ Slavilorŭ.

Ne-ar duce prea departe, décă amŭ voi sĕ cumpĕnimŭ cu acéstă ocasiune importanța nouei întrevederi dela Kremsier. Amŭ mai accentuatŭ însĕ de altădată, că Slavii din Austria punŭ mari speranțe pe noua amicițiă cu Rusia, ce credŭ că se va pecetlui la Kremsier. In totŭ casulŭ acésta din urmă întrevedere nu este nicidecum de natură de a favorisa ideile profesate de ḍiarulŭ opoșiționalŭ maghiarŭ și dacă e vorba de încoronarea Măiestății Sale ca rege alŭ Boemiei, atuncĭ credemŭ, că șansele ei vorŭ cresce numai după întêlnirea monarchilorŭ Austriei și Rusiei.

Câtŭ privesce caracteristica espectorare a lui „Egyetértés,“ cu privire la Românii din Ardélŭ, merită a fi discutată mai pe largŭ. Fóia estremilorŭ Ungurĭ vorbesce de concesiunĭ, ce s'arŭ fi făcutŭ Românilorŭ din Ardélŭ și carĭ arŭ fi făcutŭ numai sĕ crescă apetitulŭ lorŭ după pretensiunĭ. Ca cea mai mare concesiune citéză numita fóiă recunóscerea regatului românŭ de către monarchia nóstră.

Unde dai și unde crépă! Acum de odată auḍimŭ, că bravii dorobanțĭ și vênătorĭ de dincolo au sângeratŭ de geaba pe pămĕntulŭ Bulgariei, căcĭ independența și regatulŭ României a fostŭ numai o concesiune unguréscă pentru Românii ardelenĭ!

Décă pentru noi s'a recunoscutŭ regatulŭ românŭ atuncĭ nu înțelegemŭ de ce suntŭ așa de sgârcițĭ Maghiarii dela putere când e vorba de concesiunĭ micĭ, ce le pretindŭ cei mai moderațĭ dintre noi în favórea ușurărei administrației statului? De ce nu ne dau ei voiă sĕ ne înființămŭ nicĭ măcarŭ câte unŭ gimnasiu, când dincolo „ne înființéză unŭ regatŭ?“ Nu cumva de aceea Ungurii ne totŭ trimitŭ în România, de câte orĭ pretindemŭ câte ceva, pentru că ni-au înființatŭ acolo unŭ rigatŭ, ca sĕ scape de noi?

Absurditatea, la care ajunge modulŭ de argumentare alŭ lui „Egyetértés“ este prea bătătóre la ochĭ, de câtŭ sĕ merite a mai fi comentată. Décă arŭ cunósce cei dela „Egyetértés“ istoria, arŭ trebuí sĕ scie că pretensiunile Românilorŭ ardelenĭ datéză de sute de anĭ, pe când nicĭ nu visau Ungurii, că vorŭ avé diplomațĭ așa de puternicĭ, încâtŭ sĕ fiă în stare a înființa regate la fruntariile monarchiei ca concesiune pentru naționalitățile din întrulŭ ei.

Intrevederea dela Kremsier.

Oficiosulŭ »Pester Lloyd« dela 22 Augustŭ n. se ocupă în articululŭ principalŭ de întrevederea monarchilorŭ Austro-Ungariei și Rusiei în Kremsier. Din totŭ articululŭ nu transpiră decâtŭ neîncredere în Rusia.

După oficiosulŭ din Pesta, întrevederea nu e de nicĭ unŭ folosŭ, deórece între Austro-Ungaria și Rusia nu esistă nimicŭ comunŭ. Afară de acésta Rusia nu s'a abătutŭ nicĭ o liniă dela politica lui Gorciacof, care trece din generațiune în generațiune și e mai vechiă decâtŭ casa domnitóre actuală.... S'ar păré, ḍice P. Ll., că Rusia în momentulŭ de față s'a intorsŭ dinspre Europa, adêncindu-se cu totulŭ în politica sa asiatică și gândindu-se numai la mijlócele, prin care sĕ-șĭ întărescă dominațiunea acolo.

»Ar fi o nebuniă însĕ — continuă numitulŭ ḍiarŭ — a considera acéstă altfelŭ decâtŭ unŭ episodŭ din mersulŭ sĕu cuceritorŭ. Orĭce lovitură, ce o aplică Rusia în Asia centrală, se resimte în același timpŭ și în Europa și nimeresce punctulŭ, pe care nicĭodată nu-lŭ putemŭ sacrifica; totŭ așa orĭce succesŭ alŭ Rusiei în Europa servesce politicei sale asiatice..... Cui a adusŭ folosŭ întrevederea din Septemvre 1884? Alianței celorŭ doi împĕrațĭ nu, căcĭ e destulŭ de tare, sĕ n'aibă trebuință de sprijinulŭ Rusiei. Alipirea Rusiei la politica de pace nu póte fi unŭ elementŭ de întărire nicĭ pentru alianța puterilorŭ europene centrale, nicĭ unŭ deosebitŭ folosŭ nu póte aduce statelorŭ aliate. Cu Francia stă bine Germania, prin urmare nimenea nu va ḍice, că e lipsă de sprijinulŭ rusŭ spre a aplana în Francia calea politicei conciliante. Va sĕ ḍică folosŭ n'are Germania. Are Austro-Ungaria? Singurulŭ punctŭ, în care se întâlnesce acțiunea ambelorŭ state, este situatŭ în Orientŭ. Dar pe acestŭ tetenŭ influința rusă dispăruse în parte mare încă înainte de Skiernievice; pacea la Balcanĭ se garantase prin voința nouĕlorŭ state și în prima liniă prin autoritatea alianței europene centrale. Mai multŭ ca atâtŭ nu s'a făcutŭ nicĭ până aḍĭ...«

Lămuririle fóiei oficióse aruncă multă lumină asupra împrejurărei, că ministrulŭ Tisza nu va asista la întrevederea din Kremsier. Amŭ arătatŭ că două păreri suntŭ în acéstă privinţă, şi anume: oficioşii ḑicŭ, că la Kremsier nu se vorŭ aduce în vorbă cestiunĭ politice de mare însemnătate şi decĭ nu necesară presenţa ministrului, ér a doua părere e, că opiniunea publică maghiară e în contra orĭ cărei prietenii cu Rusia. Articululŭ lui »Pester Lloyd« justifică destulŭ de bine a doua opiniune şi nu greşimŭ, dacă admitemŭ că guvernulŭ unguréscŭ nu vede cu ochĭ bunĭ amiciţia austro-ungară-rusă. Dar ce sĕ-i facĭ, daca şi d. Tisza are stăpânŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ preşedinte Tisza se spune, că are de gândŭ sĕ aşterně dietei proectulŭ de reformă a posiţiunei fişpanilorŭ. Fişpanulŭ va sta în fruntea administraţiunei politice şi a lucrărilorŭ autorităţilorŭ autonome, deci va presida tóte comisiunile permanente ale comitatului, amploiaţii statului şi comitatensĭ de pe teritoriulŭ comitatului suntŭ nemijlocitŭ lui subordinaţĭ, elŭ e preşedinte oficialŭ alŭ tuturorŭ amploiaţilorŭ, ordinaţiunilorŭ lui vorŭ trebui sĕ se supună toţĭ funcţionarii, numai vice-şpanulŭ va putea recura împotriva lorŭ. Pe terenulŭ comitatului vorŭ fi ocupate tóte posturile la propunerea lui şi elŭ va controla activitatea lorŭ, dândui-se astfelŭ şi dreptulŭ sĕ inspecteze posturile. Activitatea lui nu se va întinde de locŭ, séu numai în casurĭ rari asupra judecătorilorŭ regescĭ. Aceste ar fi principalele trăsurĭ ale proiectului de reformă, menitŭ a da lovitura de mórte autonomiei comitatelorŭ. Şi cu *tóte* astea guvernulŭ e „liberalŭ." Ce ironiă!

—0—

Ministrulŭ de comunicaţiune a datŭ următórele concesiunĭ provisore pe timpŭ de unŭ anŭ: lui Iosef Biedermann pentru construirea unei căĭ ferate de stradă cu locomotivă dela gara din Braşovŭ până în Braşovŭ şi de aici prin Cârtianŭ şi Rĕşnovŭ la Zĕrnescĭ, apoi dela Bacifalŭ şi Satu-lungŭ la Zizinŭ.

—0—

Reuniunea de maghiarisare din Cluşiu numĕră până acum, după cum spune „Ung. Post," cincĭ mii de membri, dintre cari 25 pe viéţă, 600 fundatori, 3541 ordinari şi sprijinitorĭ. Afară de acésta numĕră reuniunea 18 filiale. Banii dunaţĭ până acuma se vorŭ administra în institutele financiare din Cluşiu — dacă va mai prisosi ceva după atâtea chefurĭ.

—0—

»Nemzet« se încércă sĕ justifice desfiinţarea »reuniunei ţĕranilorŭ din ungaria sudică« formată de Germanii din Banatŭ, atribuindu-i scopurĭ de agitaţiune. Adevĕratele motive ale desfiinţărei le spune „Egyetértés:" »Lucrulŭ e fórte lămuritŭ şi fórte scandalosŭ. 1200 de posesorĭ micĭ se unescŭ, pentru a-şĭ asigura condiţiunile unui progresŭ economicŭ, unui creditŭ ş. a. O asociare mai îndreptăţită, mai vrednică de simpatii nu se póte cugeta. Dar *posesorii marĭ* din Torontalŭ, carĭ stăpânescŭ în voiă comitatulŭ şi şi-au stabilitŭ acolo unŭ adevĕratŭ feudalismŭ, se sperie, că şi posesorulŭ micŭ póte sé se ridice la trépta de factorŭ independentŭ, care ar putea sĕ le cadă greu în cumpĕna în afacerile lorŭ şi ale comitatului. Decĭ reuniunea trebue stirpită. Viceşpanulŭ aşterne ministrului statutele sĕ nu le aprobe, apoi folosesce amênarea aprobărei, pricinuită prin machinaţiunile sale, dreptŭ pretextŭ sĕ ordone reînapoerea incasărilorŭ din contribuţiunile membrilorŭ — la ce, până când causa e pendentă, n'are absolutŭ nicĭ unŭ dreptŭ şi prin ce de facto disolvă reuniunea, find-că o discreditéză; apoi nimicesce o fóiă, care e organulŭ reuniunei, în vreme ce, décă reuniunea nu-i socotită ca esistentă, nicĭdecum autorităţile nu au dreptulŭ sĕ suprime o fóiĕ, care din eróre se recunósce de organŭ alŭ unei reuniunĭ, ce nu esistă. Acĭ e grămăditŭ dară abusŭ peste abusŭ. Libertatea întrunirilorŭ şi libertatea presei — cea dintĕiu fără ruşinare se batjocoresce, celeilalte i se dă o aspră lovitură.«

—0—

Arestantulŭ Ancicĭ Tamas, condamnatŭ la 4 anĭ carceră, a evadatŭ în sĕptĕmâna trecută din arestulŭ tribunalului din Braşovŭ, după ce a ruptŭ unŭ ferŭ dela ferĕstră şi s'a suitŭ pe coperişŭ. Ajunsŭ pe coperişŭ fù observatŭ, dér glonţulŭ pandurului nenimerindu-lŭ, Ancicĭ dispărŭ fără urmă.

—0—

Ni se scrie din comuna Tür, că O. M., ungur, avênd nenorocirea d'a înebuni din causa patimei beţiei, conturbă de 8 ḑile liniştea publică băgêndŭ spaimă între locuitorĭ. Atragemŭ atenţiunea celorŭ în dreptŭ a lua mĕsurĭ, evitându-se astfelŭ vr'o nenorocire.

—0—

„Familia" scrie, că »Societatea pentru fondŭ de teatru românŭ,« conformŭ decisiunei luate în adunarea generală din anulŭ trecutŭ la Aradŭ, avea sĕ-şĭ ţină adunarea în anulŭ curentŭ la Biserica-albă. De astădată însĕ neputêndu-se realisa acéstă hotărîre, societatea a fostŭ învitată la Bocşa-montană, unde îşĭ va ţinea adunarea cam la sfârşitulŭ lui Septemvre. Inteligenţa română de acolo şi din giurŭ a ţinutŭ o conferinţă imposantă şi-a alesŭ unŭ comitetŭ în frunte cu d. jude r. Iuliu Petricŭ, care sĕ pregătéscă tóte cele trebuincióse. Acestŭ comitetŭ a şi începutŭ sĕ lucreze şi se sperézĕ resultatulŭ celŭ mai bunŭ.

—0—

Agio vamalŭ s'a stabilitŭ pe luna Septemvre a. c. cu 24%.

—0—

In nóptea de 20 spre 21 Augustŭ n. s'au jăfuitŭ în ţinutulŭ comitatului Timişóra două oficii postale: celŭ din Vinga şi celŭ din Ciacova. S'a trimisŭ o anchetă.

—0—

„România Liberă" află cu părere de rĕu, că d. Ep. Francudi, profesorŭ la facultatea de litere şi la scóla normală superiórĕ din Bucureştĭ, a fostŭ paralisatŭ de partea stângă a corpului, jumătate faţa, mâna şi piciorulŭ stângŭ.

—0—

Congresulŭ studenţilorŭ universitarĭ se va ţiné anulŭ acesta la Brăila, în ḑilele de 7, 8 şi 9 Septemvre viitorŭ. Guvernulŭ a promisŭ sĕ le acorde o reducere de preţŭ pentru transportŭ pe calea ferată.

—0—

„Rĕsboiulŭ" scrie, că d. N. Beldiceanu, profesorŭ din Iaşĭ, a dăruitŭ muzeului de antichităţĭ din Bucurescĭ următórele obiecte: 1 ciocanŭ de piatră de gresiă, de o formă elegantă; 1 instrumentŭ de peatră, în formă recurbată, partea superióră a unei săbii de ferŭ, de formă medievală germană; 1 suliţă de ferŭ şi 1 pintenŭ de ferŭ găsite la Baia în judeţul Suceava.

—0—

In şedinţa dela 20 Augustŭ n. a consiliului generalŭ ce s'a ţinutŭ în Marsilia, s'au rostitŭ violente discursurĭ contra mĕsurilorŭ de carantină luate de statele vecine din causa colerei, dér mai alesŭ contra Spaniei şi Italiei. S'a cerutŭ intervenirea ministrului de esterne pe lângă puterile streine pentru ridicarea mĕsurilorŭ. Prefectulŭ a rĕspunsŭ: „Când e vorba de resolvarea cestiunilorŭ internaţionale de atâta importanţă, cum sunt carantinele, trebue sĕ se urmeze calea diplomatică. Naţiunile au tunurĭ.« Generalulŭ Fabre replică: „Şi noi avemŭ tunurĭ, ar fi mai bine sĕ le facemŭ sĕ bubue, decâtŭ sĕ sacrificămŭ onórea naţională unorŭ temerĭ copilărescĭ.«

Făgăraşŭ, 8 Augustŭ 1885 v.

Se ventiléză în ḑiaristica nóstră de presentŭ o causă adêncŭ tăiătóre în caracterulŭ naţionalŭ românescŭ din oraşelulŭ Făgăraşŭ, care în însemnătatea ei este vrednicĕ de desfăşuratŭ şi mai departe, căcĭ numai aşa vomŭ puté delătura rĕulŭ de care se vorbeşce, şi ajunge la binele pe care'lŭ dorimŭ.

Intr'o corespondenţă mai próspĕtă a ḑiarului din Sibiu »Tribuna« se descrie în liniamente alese starea morală din presentŭ a poporaţiunei oraşului nostru, în carea cu privire la biserică şi şcólă ne atinge pe scurtŭ şi pre noi Românii. Nu o am înaintea ochilorŭ, ca sĕ potŭ cita din cuvêntŭ în cuvêntŭ cele afirmate de onorabilulŭ d-nŭ corespondentŭ, care vorbesce fórte dreptŭ, dar îmĭ aducŭ aminte din cetirea fugitivă a acelei corespondenţe, că despre bisericile româneşcĭ din Făgăraşŭ se ḑice, că afară de Crăciunŭ şi Pascĭ, totdéuna suntŭ góle de credincioşĭ, carĭ mai bucurosŭ cercetéză cârciumele, care pe fiăcare stradă suntŭ duplicate; ér despre şcóle, că acestea încă au decăḑutŭ cu totulŭ, căcĭ nu le mai cercetéză copii şi învĕţătorii lorŭ nu suntŭ plătiţĭ cu anii.

Carĭ împrejurărĭ facŭ, ca bisericile româneşcĭ şi scólele acestora din Făgăraşŭ sĕ fiă într'o astfelŭ de stare deplorabilă, corespondentulŭ nostru nu le aminteşce. Elŭ numai purŭ şi simplu constată faptulŭ pe care 'lŭ întărescŭ şi eu. E de doritŭ însĕ sĕ se caute şi rădăcina rĕului pentru a se puté delătura.

Preoţii şi învĕţătorii nu potŭ fi de vină, căcĭ mai totdéuna Făgăraşulŭ ş'a avutŭ preoţĭ harnicĭ şi şi învĕţătorĭ la înălţimea chiămărei lorŭ *). La biserica română gr. cat. servescŭ doi preoţĭ, dintre carĭ unulŭ vicarŭ, cu pompa cuvenită, şi scóla acestei bisericĭ e provĕḑută cu invĕţătorĭ mai totdéuna dintre cei mai aleşĭ. Biserica română gr. or. e servită de renumitulŭ în cele ceremoniale părintele protopresbiterŭ emeritatŭ Petru Popescu, ér scóla de aicĭ a avutŭ onórea totŭ de învĕţătorĭ harnicĭ, deşi fără rĕsplata cuvenită.

De unde dar rĕulŭ vĕḑutŭ cu ochii?

Peirea ta din tine Israile. Toţĭ din Făgăraşŭ, câţĭ sunteţĭ românĭ, sunteţĭ de vină! Sĕ vedemŭ. Inteligenţilorŭ! carĭ singurĭ constataţĭ rĕulŭ, de câteorĭ cercetaţĭ biserica într'unŭ anŭ? Din Pascĭ în Pascĭ, trebue sĕ rĕspundeţĭ — cu câteva escepţiunĭ, carĭ suntŭ ca corbulŭ celŭ albŭ. Şi copii d-vóstră, óre pe care şcólă o cercetéză mai ântĕiŭ? Pre cea unguréscă şi pre cea săséscă, căcĭ veḑĭ Dómne au învĕţătorĭ mai mulţĭ, odăi de învĕţământŭ mai corĕspunḑĕtóre, şi încă ceva, învaţă limbile culte şi limba statului pe conta limbei nóstre, care e de prisosŭ sĕ se mai înveţe şi în şcólă, căcĭ o scie destulŭ dela mamă, décă cumva le vorbesce românesce, căcĭ în timpulŭ presentŭ limba română şi la noi Românii nu merită mai multŭ.

Ore nu ar fi mai naturalŭ, sĕ vĕ daţĭ copii mai ântĕiŭ în şcólele române, sĕ le faceţĭ pe acestea sĕ înflorĕscă, ântĕiŭ moralminte prin aceea că vĕ daţĭ copii cu fruntea veselă în şcóla română, alŭ doilea materialminte, intrevenindŭ şi pentru ridicarea stărei de avere a şcólelorŭ nóstre, dela care atérnă prosperarea lorŭ? Dar óre în şcólele române nu se învaţă şi limba maghiară în mĕsura aceea câtŭ le e de lipsă pentru copii d-vóstră dela 6—9 anĭ, cu carĭ umpleţĭ şcólele unguresci?

Dela capŭ se împute pescele. Ceilalţĭ vĕḑêndŭ ce facŭ cei mai cu minte, facŭ şi ei aşa. Copii şi 'i dau în şcóla unguréscă, căcĭ şi cutare şi cutare domnŭ face cu copii lui aşa. La biserică nu se duce, căcĭ dór nu póte face ca şi domnii, carĭ în timpulŭ bisericei suntŭ pe promenadă, séu vorbindŭ despre amploiaţĭ, dau o rótă până în cancelariă de unde se întorcŭ urându-se de preumblare până în timpulŭ prânḑului. Apoi nu e mirare décă în scólele românescĭ nu veḑĭ făr' copii celui mai de rêndŭ poporŭ, care în starea lui miseră nu are cu ce sĕ 'şĭ îmbrace copii şi pe ce sĕ le cumpere cărţĭ, ér în bisericĭ pe câteva babe mai evlaviόse, — de unde decădinţa şcólelorŭ şi bisericilorŭ române din Făgăraşŭ.

Că bisericile nu suntŭ cercetate după cum s'ar cuveni mai este încă o împrejurare. Poporulŭ care representă órecum esenţa bisericilorŭ române din Făgăraşŭ parte mare suntŭ timarĭ, carĭ pururea nu mai iesŭ din lucrulŭ pieilorŭ, pe carĭ décă le-ar lăsa bunăóră în ḑi de Duminecă şi serbătóre nemişcate în cazanulŭ lorŭ, li s'ar putreḑi, de unde deducţia, că ei de multe orĭ lucră mai multŭ Dumineca ca în ḑi de lucru; apoi afară de acésta mai totdéuna suntŭ duşĭ pela tĕrgurĭ îndepărtate, carĭ încă le consumă sĕrbătorĭ. Agricultorii, carĭ suntŭ în Făgăraşŭ, două părţĭ din trei suntŭ la sapă de lemnŭ, aşa că de multe orĭ n'au cu ce sĕ îmbrăca ca sĕ vină la biserică; apoi le e greu sĕ dea şi cei trei crucerĭ, cu carĭ trebue sĕ mulţămĕscă preotulŭ şi sĕ dea la discŭ.

Se aşteptă ḑile mai bune şi pentru poporulŭ românŭ din Făgăraşŭ, care intr'adevĕrŭ a decăḑutŭ. Până atuncĭ însĕ sĕ căutămŭ noi ceştĭ mai cu carte, sĕ 'lŭ luminămŭ, sĕ 'i premergemŭ cu esemplu, ajutorându'lŭ precâtŭ numai putemŭ — ca sĕ putemŭ fi mântuiţĭ.

— *n.* —

*). Décă toţĭ şi în totdéuna arŭ fi fostŭ la înălţime, arŭ fi trebuitŭ sĕ se simţă mai tare resultatele favorabile ale muncei lorŭ. Red.

D-RA THEODORINI LA ST.-SEBASTIAN.

„Voinţa Naţională," despre unŭ concertŭ ce era sĕ se dea în St. Sebastian, la care ministrulŭ Franciei în persónă ceruse concursulŭ d-rei Elena Theodorini. Iată ce ne spunŭ despre acestŭ concertŭ: »Diario de San Sebastian" şi „La Voz de Guipozcon:"

»Dabia se liniştĭ publiculŭ aplaudândŭ pe Sr. Mójua, nouĕ salve de aplause eutusiaste se auḑiră însoţite de preluginte strigăte de bravo. Era Elena Theodorini, era artista cea mare, era diva celebră, care gata ca în totdeauna pentru o binefacere, venise din Biarritz părăsind frumosa »Villa Maria,« unde eminenta artistă îşĭ petrece vara pentru a da nepreţuitulŭ concursŭ alŭ geniului sĕu artisticŭ.

Theodorini cântă »l'air des bijoux« din Faust şi şi cântă acéstă bucată, cum cântă ea în totd'auna identificându-se cu totulŭ în cântulŭ ei, punêndŭ în melodiă tótă vioiciunea temperamentului sĕu extraordinarŭ artisticŭ, detaliândŭ frasele cu o perfecţiune cum rarŭ s'a mai auḑitŭ. Nu se póte da nimĕnui o idee de efectulŭ produsŭ de Theodorini asupra publicului ce o aude, pretutindenĭ unde a cântatŭ Theodorini, a fostŭ întêmpinată cu ovaţii nesfârşite, admiraţiunea aci ajunse la culme şi se manifestă prin salve de aplause la fiecare notă.

In actulŭ alŭ II-lea Elena Theodorini să presentă şi cântă „Les Papillons« de Tosti şi o »Habaneră" de Iradier. Acésta fù le clou alŭ concertului. Graţia inimitabilă a unei artiste care cântă Valentina din Hugenoţii într'unŭ modŭ unicŭ în lume, care cântă rolulŭ Anetei din Crispino e la Comaro, cum nu s'a mai pomenitŭ, puse pe publicŭ în delirŭ. Esclamărĭ de:

Ferice de patria ta! Bravo mare artistă! Binecuvêntată fie muma ta!

Trăiască Diva lumei! etc., salutară ultimele ei note: scena fù îndată acoperită de florĭ; parcă publiculŭ întregŭ fusese coprinsŭ de delirŭ. Theodorini fù nevoită sĕ repete ambele bucăţĭ, ér strofa din urmă din „Haba-

nera« de trei ori și numai ast-felŭ se putŭ retrage după scenă, lăsândŭ sala întrégă într'o emoţiune greu de descrisŭ.

Raportulŭ

comitetului Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, despre activitatea sa în decursulŭ anului 1884.

(Urmare şi fine)

Nembri au fostŭ în anulŭ 1884: a) fundatorĭ 54 b) ordinarĭ pe viéţă 98 c) ordinarĭ cu taxe anuale 403.

Intre dênşii se află şi cei însemnaţĭ în lista alăturată ////. carĭ s'au însinuatŭ ca membri în decursulŭ anului; pre aceştia, precum şi pre cei, carĭ s'au însinuatŭ ca membri până la presenta adunare şi se află în aceeaşĭ consemnare, veţĭ binevoi a-i declara de membri în sensulŭ §. 23 lit. e. din statute.

Pentru complectarea raportului în ce privesce starea averei associaţiunei, adaugemŭ că, după terminarea pertractărilorŭ în causa lăsămêntului rĕposatului Ioanŭ Popŭ Maiorŭ din Reghinŭ şi pe basa decisiunei judecătorescĭ de d-to 29 Octomvre 1883 N. 3621, cuota proporţională, cuvenită associaţiunei din suma testată prin testamentulŭ de d-to 7 Februariu 1870, în suma de 1208 fl. s'a trimisŭ comitetului associaţiunei prin zelosulŭ membru, advocatulŭ din Reghinŭ, d-lŭ Patrichie Barbu şi sĕ administrézā conformŭ disposiţiilorŭ testamentare, ca fundaţiă de stipendii: ér din partea unui căldurosŭ şi mărinimosŭ sprijinitorŭ întru ajungerea scopurilorŭ associaţiunei, s'au trimisŭ comitetului valorĭ în preţulŭ nominalŭ de 3300 fl. v. a. dimpreună cu unŭ actŭ de donaţiune în regulă, cu scopŭ ca, după mórtea donatorului, sĕ se facă din suma amintită o fundaţiune de stipendii.

Dintre datoraşii associaţiunei, carĭ primiseră împrumuturĭ pentru terminarea studiilorŭ la institute mai înalte de învĕţămêntŭ, 3 inşĭ s'au achitatŭ în decursulŭ anului 1884 aprópe cu totulŭ de datoriile lorŭ.

In contra provocărilorŭ oficiului reg. u. pentru competinţele erariale de a plăti ecuivalentulŭ şi taxa de transcriere a realităţii de casă, comitetulŭ a întreprinsŭ remediile legale cu scopŭ de a obţiné scutirea associaţiunei de plătirea competinţelorŭ amintite.

Pentru a face în fine cu putinţă, ca toţĭ membrii associaţiunei sĕ aibă cunoscinţă despre starea şi administrarea averei, despre bugetulŭ şi folosirea lui, comitetulŭ a dispusŭ a se trimite din tipăriturile raţiociniului pro 1883 şi bugetulŭ pro 1884, rĕmase nedistribuite la adunarea generală din Orăştiă, câte unŭ esemplarŭ membrilorŭ, carĭ n'au participatŭ la adunare.

Biblioteca asociaşiunei, conformŭ raportului bibliotecarului, a constatŭ cu finea anului 1884 din 1889 opurĭ în 5620 volume, dovedindŭ faţă de starea arătată în raportulŭ generalŭ din anulŭ trecutŭ unŭ sporŭ de 28 opurĭ în 115 volume, provenitŭ din donaţiunĭ şi intrărĭ în schimbŭ: dela academia română din Bucurescĭ, dela academia maghiară de sciinţe din Buda-Pesta, dela academia imperială de sciinţe din Viena, şi dela unii privaţĭ.

Suma preliminată în bugetŭ pentru trebuinţele bibliotecei s'a folositŭ pentru legarea unei părţĭ însemnate din cărţile nelegate. Dintre jurnale au incursŭ gratuitŭ »Observatoriulŭ,« »Telegrafulŭ Românŭ,« „Gazeta Transilvaniei,« „Gazeta Sătênului,« »Familia,« »Preotulŭ românŭ,« »Amiculŭ Familiei,« »Cărţile Sătênului« şi »Şcóla practică,« ér din mijlócele proprii s'a procuratŭ »Literariches-Centralblatt.«

Inventarulŭ bibliotecei s'a scăḑutŭ prin o colecţiune câte unŭ esemplarŭ din tóte publicaţiunile asociaţiunei carĭ, la recercarea comitetului, au fostŭ trimise societăţii geografice române din Bucurescĭ, pentru repararea pagubei ce biblioteca a suferitŭ prin foculŭ ce s'a escatŭ în localulŭ academiei, unde îşĭ avea societatea biroulŭ sĕu, pe de altă parte s'a sporitŭ prin unŭ numĕrŭ anumitŭ de esemplare din disertaţiunea d-lui B. Baiulescu, despre »Necesitatea protecţionărei meseriilorŭ la Românĭ,« care s'a ţinutŭ la adunarea generală din Braşovŭ, a fostŭ tipărită în »Transilvania« şi de acolo în 1000 de esemplare, din carĭ unŭ numĕrŭ considerabilŭ, în conformitate cu conclusulŭ aceleiaşĭ adunărĭ, a fostŭ distribuitŭ între cărturarii românĭ prin mijlocirea direcţiunilorŭ despărţĕmintelorŭ.

La biblioteca asociaţiunei au mai intratŭ, însĕ nu pentru a face parte din ea, ci cu scopŭ de a distribui la cărturarĭ românĭ, 200 esemplare din fasc. IX alŭ »studiilorŭ constituţionale« de G. G. Meitani, şi 25 es. din »Elemente de poetica română« de M. Lazaricĭ, prof. preparandialŭ în Deva, donate de auctorĭ pentru scopulŭ aminitŭ; pe de altă parte aflândŭ comitetulŭ că în Lipsca a apărut în limba germană o carte intitulată »Siebenbürgen, eine Darsteilung des Landes und der Leute« de R. Bergner, care cu predilecţiune se ocupă şi de Românĭ presentându-i într'o lumină mai apropiată de adevĕrŭ, mai favorabilă şi mai puţinŭ preocupată, decâtŭ cum o făcură acésta scrierile anterióre de aceeaşĭ natură, a decisŭ a face disposiţii ca sĕ se rĕspândéscă opulŭ numitŭ şi între Românĭ, mijlocindŭ pentru cei ce se vorŭ adresa la comitetŭ procurarea acestei cărţĭ în condiţii mai favorabile.

IV.

Organulŭ asociaţiunei »Transilvauia," redactatŭ ca şi păna acum de secretariulŭ primŭ alŭ asociaţiunei G. Bariţŭ, s'a trimisŭ grătuitŭ membrilorŭ în 441 exemplare, bibliotecelorŭ despărţĕmintelorŭ în 18 bibliotecelorŭ scolare şi unŭ persóne private în 25 exemplare; prenumerate au fostŭ 5, oficióse 8 exemplare.

Conclusulŭ adunărei generale din Oraştiă, de a se trimite »Transilvania« gratuitŭ numai membrilorŭ onorari fundatorĭ şi pe viaţă, ér celorŭ ordinarĭ cu taxe anuale, numai pe lângă preţulŭ de abonamentŭ de 1 fl. şi ne- membrilorŭ de 3 fl. pe anŭ, neputându-se aplica la anulŭ de gestiune 1884, s'a pusŭ în lucrare numai cu începerea anului 1885.

V.

Cu privire la despărţĕmintele asociaţiunei relevămŭ ca cele mai active întru promovarea scopurilorŭ asociaţiunei mai totŭ numai pe cele amintite şi în raportulŭ anului trecutŭ, anumitŭ: pre alŭ Sibiiului, Braşovului, Deşului, Clușiului, Şebeşiului, Abrudului, alŭ Devei, alŭ Albei Iuliei, Şimleului şi ca de nou reconstituite despărţĕmintele Mureşiu-Oşorheiului şi alŭ Reghinului. Activitatea lorŭ s'au întinsŭ mai alesŭ asupra incasărei de taxe cu ocasiunea adunărilorŭ generale, asupra promovărei îmbrăţoşiărei meserielorŭ şi a cultivărei pomilorŭ, asupra înfiinţărei de bibliotecĭ poporale şi asupra rĕspândirei de cunoscinţe folositóre în poporŭ prin disertaţiunĭ ţinute în adunările generale.

Mai multe din aceste disertaţiunĭ, admise de comitetŭ, au fostŭ publicate în organulŭ asociaţiunei »Transilvania," ér disposiţiunea comitetului din despărţĕmêntulŭ Sibiiu ca, cu ocasiunea adunărilorŭ generale, sĕ se cerceteze, dacă în anumitele comune se află în archivŭ séu la privaţĭ documente vechi literare, şi aflându-se, sĕ se studieze şi sĕ se scótă la lumina, ca una de interesŭ mai generalŭ, a fostŭ comunicată exofficio tuturorŭ despărţĕmintelorŭ, pentru luarea în considerare.

Unele din despărţĕmintele amintite, în nobilulŭ ḑelŭ de a se arĕta mai spornice în lucrarea pentru promovarea scopurilorŭ, urmărite de asociaţiune, au făcutŭ chiar din anii trecuţĭ séu au începutŭ a face în anulŭ, despre care tractézā acestŭ raportŭ, disposiţiunĭ pentru crearea de fondurĭ separate, carĭ administrate de comitetele lorŭ sĕ se folosésca érăşĭ numai în folosulŭ despărţĕmêntului. Comitetulŭ centralŭ însĕ aflândŭ, că acéstă procedere nu este în conformitate cu statutele şi cu regulamentulŭ pentru despărţĕminte şi că ea, prin risipirea puterilorŭ şi a mijlócelorŭ, şi altcum nu prea considerabile ale asociaţiunei, póte chiar sĕ devină păgubitóre pentru unitatea în conducere, administrare şi ajungerea scopurilorŭ asociaţiunei, nu a aprobatŭ aceste procederĭ, ci a insistatŭ pe lângă observarea strictă a prescrierilorŭ din statute şi regulamentŭ.

Aceste suntŭ in resumatŭ lucrările, pe carĭ ne-amŭ ţinutŭ datorĭ a le aduce la cunoscinţa Onoratei adunărĭ generale şi înainte de a încheia ne luămŭ voiă a aduce la cunoscinţa On. adunărĭ că comitetulŭ în decursulŭ anului 1885 a pierdutŭ prin mórte pre unulŭ din cei mai zeloşĭ membri ai sĕi, pe d-lŭ Vis. Romanŭ, odinióră directorŭ alŭ institutului de creditŭ şi economii »Albina«, pentru înlocuirea căruia On. adunare va binevoi a face disposiţiile necesare prin noua alegere.

Cu aceste permiteţi-ne a Vĕ presenta în legătură cu acestŭ raportŭ:

a) Raţiociniulŭ pentru anulŭ 1884.
b) Bugetulŭ pentru anulŭ 1886.
c) Consemnarea membrilorŭ insinuaţĭ în anulŭ 1884 şi 1885, pentru a fi declaraţĭ formalŭ de membri.
d) Consemnarea ajutoraţilorŭ prin stipendii şi ajutóre temporare, şi
e) Statutulŭ de organisare cu planulŭ de învĕţămêntŭ revisuitŭ precum şi planulŭ de ḑidire alŭ şcólei superióre de fetiţe, şi totodată a Vĕ ruga ca, după examinarea făcută, sĕ daţĭ comitetului îndemnisare pentru suma de 735 fl. 48 cr., cu care a trecutŭ peste sumele preliminate în spesele bugetului, şi absolutoriu pentru activitatea sa din anulŭ 1884.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, ţinută la Sibiiu în 6 Augustŭ n. 1885.

Iacobŭ Bologa m. p. *Dr. D. P. Barcianu* m. p.
v. preş. secretarŭ alŭ II-lea.

Pregătirile de primire în Kremsier.

De vr'o două sĕptĕmânĭ şi mai bine se lucrézā în Kremsier, de cătră ómenĭ anume trimişĭ de curtea din Viena, la împodobirea şi decorarea oraşului, şi la mobilarea castelului destinatŭ a adăposti pe înalţii óspeţĭ. Apartamentele suveranilorŭ Austriei, salonulŭ de primire alŭ Măiestăţii Sale şi în fine apartamentele în care vorŭ ocui Ţarulŭ şi Ţarina, apoi camerile destinate pentru principele de corónă Rudolfŭ, precum şi sala teatrului au fostŭ mobilate şi înfrumseţate cu celŭ mai mare luxŭ. Din camerile ce vorŭ fi locuite de părechea imperială a Rusiei nu lipsescŭ nicĭ bogatele icóne orientale ce anume au fostŭ aduse dela Petersburg.

Castelulŭ, în care vorŭ locui înalţii óspeţĭ, este alŭ archiepiscopului. Părechile împĕrătescĭ precum şi marea ducesă Maria Pavlovna vorŭ locui în etagiulŭ ântéiu alŭ castelului. Prinţulŭ de corónă Rudolfŭ şi archiducele Carol Ludvig vorŭ ocupa apartamentele din aripa cea nouă a castelului. In etagiulŭ alŭ doilea vorŭ locui ministrulŭ Giers cu secretarulŭ sĕu, apoi principele Lobanoff, br. Kaulbars şi br. Budberg. Din suita austriacă vorŭ locui în palatulŭ archiepiscopescŭ între alţii prinţulŭ Hohenlohe, br. Mondel, br. Nopcsa, contesa Goess. Alaltaerĭ au sositŭ acolo cardinalulŭ Fürstenberg, ministru preşedinte Taaffe, comiţii Pallavicini şi Larisch. In 23 séra a sositŭ în Kremsier şi ministrulŭ de esterne Kalnoky împreună cu unŭ escadronŭ de dragonĭ.

Impĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ a refusatŭ orice păza militară, ḑicêndŭ: »Vrĕu sĕ păşescŭ nepăzitŭ între credincióśele mele popóre.«

In privinţa discursului de primire se ivise unele neînţelegerĭ în ce priveşce limba în care avea sĕ se rostéscă. Cestiunea s'a resolvatŭ aşa, că primarulŭ din Kremsier sĕ rostéscă discursulŭ în limba germană, ér partea din urmă în limbă boemă.

Iată programulŭ festivŭ definitivŭ: Lunĭ la 3 óre primirea părechei imperiale la gară, intrarea în oraşŭ formândŭ tóte reuniunile şi tinerimea scolară spalier; la 4 óre ridicarea banderiului, procesiune, apoi prânḑŭ. Séra serenadă dată de reuniunile de cântărĭ germană şi boemă, iluminaţiune. Părechea imperială va face o preumblare prin oraşŭ. Marţĭ la 7 óre paradă pe loculŭ de esercitiu, primirea deputaţiunilorŭ, apoi plecarea împĕratului cu suita la gara Hullein spre a primi Curtea ruséscă, care soseşce precisŭ la 12 óre. După primire plecarea în castelŭ prin grădina închisă de spalier militară, séra prânḑŭ şi o representaţiă teatrală.

DIVERSE.

Cete de tîlharĭ Ovrei. — Intr'o corespondenţă din Chişinău a ḑiarului „Drepturile omului,« se relatézā că ţinuturile Basarabiei nu de multŭ erau bântuite cumplitŭ de o cétă celebră de tîlharĭ ovrei, numită »Benderscaia Şaica.« N'apucă însĕ ca autorităţile ruse sĕ prindă şi sĕ înfunde în puşcăriă acéstă bandă, şi iată că acum o nouă cétă totŭ de tîlharĭ ovrei cutrieră şi víră spaima mai alesŭ prin împrejurimile Bălţilorŭ. Ḑilele trecute acéstă nouă ceată a prădatŭ pe unŭ preotŭ catolicŭ, cu care ocasiă a prinsŭ de veste poliţia şi a mersŭ ca s'o prindă. O luptă cu armele oe focŭ s'a încinsŭ, tîlharii au rĕuşitŭ sĕ fugă, dar în lupta urmată, au rĕmasŭ dintre tîlharĭ 7 răniţĭ greu. Din partea poliţiei au fostŭ 8 răniţĭ. Tîlharii răniţĭ au declaratŭ că suntŭ toţĭ ovrei din Lituania şi Polonia; şi se numescŭ Moşca Leibu Rîznicŭ, Şloimŭ şi Ianchelŭ Levinŭ, Berco Gavrilschi Avram, Oştein şi David Giurist. Toţĭ aceştia suntŭ duşĭ la spitalulŭ din Chişinĕu, şi după vindecare se vorbesce că vorŭ fi judecaţĭ de tribunalulŭ militarŭ şi condemnaţĭ la mórte. Mai îndrăsnéscă cine-va acum a susţinea, că ovreii suntŭ fricoşĭ.

***

Unŭ otelŭ construitŭ în formă de elefantŭ. — Americanii au construitŭ în insula Coney, aprópe de New-York, unŭ elefantŭ colosalŭ care ascunde în pântecele lui unŭ otelŭ întregŭ cu camere numeróse, sală de concertŭ, etc. Elefantulŭ monstru, lungŭ de 45 metri, pórtă pe spinare unŭ palanchinŭ a cărui platformă se află la o înălţime de 27 metri dela pămêntŭ, ér vêrfulŭ extremŭ la 45 metri înălţime. Două scărĭ aşeḑate în piciórele de dindărătŭ, dau intrare în corpulŭ animalului; dimensiunea lorŭ nu lasă nimicŭ de doritŭ, căcĭ picióre acestui elefantŭ au cincĭ metri şi jumĕtate în diametru. După o suire de 10 metri, se presintă o sală scundă d'asupra căreia se află aşeḑată sala de concertŭ, care ocupă totŭ corpulŭ animalului; ea e lungă de 25 metri şi largă de 10 metri, ér o galeriă care o înconjóră pela jumĕtate din înălţimea ei măreşte notabilŭ spaţiulŭ reservatŭ auḑitorilorŭ şi circulaţiunei. Totŭ restulŭ corpului animalului este divisatŭ în unŭ óre-care numĕrŭ de camere care, urmândŭ formele esterióre ale monstrului, presentŭ conturile cele mai bizare; suntŭ treiḑecĭ şi patru camere, ér culoarile şi scările carĭ dau intrare în aceste camere facŭ din anatomia acestui gigante lucrulŭ celŭ mai complicatŭ. Ferestrele carĭ le lumineză suntŭ ascunse cu multă dibăciă; totŭ în acestŭ scopŭ au fostŭ ntilisaţĭ şi ochii acestui animalŭ, care au 1 m. 20 în diametru. Fie-care cameră pórtă numirea părţeĭ corpului unde se găsesce situată: camera stomacului, una a creerului, alta a cópsei, etc. Acestŭ colosŭ cântăreşte mai multŭ de 100.000 tone; numai urechile atârnă fie-care în parte câte 600 chilograme.

***

Puşcă electrică. — Numĕrulŭ din urmă alŭ ḑiarului »El Correo mititar« consacrézā unŭ articulŭ destulŭ de lungŭ descrierei unei puscĭ electrice a cărei invenţiune pare a fi datorită unui francezŭ, d. Trouvé, şi care n'ar avea altŭ defectŭ decâtŭ acela d'a costa cam multŭ atâtŭ ca instalare câtŭ şi ca întreţinere. Scopulŭ ce şi l'a propusŭ inventatorulŭ este d'a permite sĕ dea focurĭ chiar în timpulŭ nopţei celei mai întunecóse. Pentru acésta, elŭ a reuşitŭ a face luminósă ţinta puşcei şi sĕ dea trăgĕtorului mijloculŭ d'a proiecta lumina pe obiectulŭ ţintitŭ. Nu e de trebuinţă, pentru a obţiné acestŭ resultatŭ, ca fie-care soldatŭ sĕ fie electricianŭ; aparatulŭ cu care e provĕḑută puşca, funcţionézā într'unŭ modŭ automaticŭ îndată ce resortulŭ specialŭ e pusŭ în mişcare. In culasa puşcei este o mică pilă electrică care e în comunicaţiune cu unŭ vîrfŭ de platină pe care-lŭ formézā ţinta şi cu unŭ projectorŭ alŭ cărui locŭ pe puşcă nu e indicatŭ. Indată ce puşca a fostŭ pusă în posiţiune orisontală de tirŭ, ţinta devine incadescentă şi unŭ conŭ de lumină e proiectată la distanţă. Se pare că trăgĕtorulŭ stă în întunericŭ, putêndŭ însĕ distinge fórte bine obiectele ce le are în faţa lui la mai multŭ de o sută de metri.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Augustŭ st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.90
Rentă de hârtiă 5%	92.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.20
Bonurĭ rurale ungare	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.75
Bonurĭ rurale transilvane	102.—
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	122.80
Renta de hârtiă austriacă	82.80
Renta de arg. austr.	83.50
Renta de aurŭ austr.	108 85
Losurile din 1860	139 25
Acţiunile băncel austro-ungare	872.
Act. băncel de creditŭ ung.	288.—
Act. băncel de creditŭ austr.	285.75
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.90
Napoleon-d'orĭ	9.89
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.20
Londra 10 Livres sterlinge	124.60

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 10 Augustŭ st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88	89
Renta rom. amort. (5%)	93	$93\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	88	89
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	$100\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$
» „ „ (5%)	$85\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{2}$
» » urban (7%)	$98\frac{1}{2}$	$99\frac{1}{2}$
» » » (6%)	91	92
» » » (5%)	$82\frac{3}{4}$	$83\frac{1}{4}$
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	$10\frac{3}{4}$	$11\frac{1}{4}$
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 25 Augustŭ st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8 84	Vênd.	8 87
Argint românesc	»	8.75	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.87	»	9.91
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.23
Imperialĭ	»	10.12	»	10.20
Galbenĭ	»	5.84	»	5.91
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.5	»	123.5
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potŭ face cu începerea dela 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

PREŢULŬ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate.

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirişŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.33	6.24	—
Cluşiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5 3[illegible]	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4 27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.75
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7 53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7 50	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.07
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11 37	7.25
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12 58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI. Braşovŭ.